

Lærte sig selv at tale igen - uden stemmebånd

Af PETER LERCHE

SELVFØLGELIG ER strubekræft da en alvorlig sygdom, og vi, der ryger og går rundt i gadernes benzin-os, tænker af og til den tanke, at det skulle vi nok lade være med, for så længe andet er bevist, er det vel sådan noget, man får kræft i halsen af. Og får man strubekræft, opereres i bedste fald strube og stemmebånd bort, og så er man stum for tid og evighed. Ingen gider føre en længere samtale med en mand, der sidder og skriver, hvad han gerne ville have sagt. Man er isoleret.

NU ER DER ganske vist kun ca. 300 strube- og derfor stemmeløse medmennesker i Danmark, men skaden kan jo overgå både Dem og mig, og derfor var det med en vis fortrængning, jeg forleden sad og lyttede til den historie, De nu kan læse. Den handler om en i øvrigt kendt mand, som for 12 år siden blev opereret for strubekræft og mistede stemmen. Han sad som administrerende direktør i et stort selskab, hvor en stum leder ville være en umulighed. Men ved De, hvad han gjorde? Han fortsatte endnu en årække som selskabets direktør og gik først af for nogle år siden, da han faldt for aldersgrænsen.

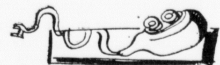
Han havde nemlig præsteret det tilsyneladende helt håbløse: han havde lært sig selv at tale igen - uden stemmebånd. Han har det strålende i dag. Han er blevet 75 år, og han ryger og spiser og drikker, som det passer ham. Han er aldeles ikke isoleret, og han holder meget af livet. Det er derfor, han af og til siger til sin kone: - Jeg rejser en tur.

lodvi's TANKEBOX

Det danske klima giver anledning til træstespining. Når regnen sser ned, sser vi selv op.

Cæsar vil have lov at optræde på Strøget. Han ønsker frit spil.

Paris dekretter kortere herrebenklæder. Så bliver jeg fri for at arve min søns bukser, når han vokser fra dem.

Al den ballade kunne undgås, hvis man i stedet for et barberblad smed en el-shaver ind gennem brevkassen.

Før klagede man, hvis der var noget galt. Nu er der noget galt, hvis man ikke klager.

Kannibalisme holder på menneskeretten.

I demokratiet skal politiet passe på borgerne. I diktaturet er det omvendt.

Overbevandede damer er en sjældenhed. Der er ingen på markedet.

Så ved hun, at han har fået en ny adresse. Han har fået at vide, at der et eller andet sted i Danmark sidder en stum mand eller kvinde, som har mistet humøret, fordi de har mistet stemmebåndet. Han opsøger dem, og han taler med dem og han forklarer dem, hvad de skal gøre for at få humøret igen. De skal begynde at tale!

Da stemmen forsvandt

Denne mand er direktør K. Ahrentz, den tidligere leder af Falcks Redningskorps sydjyske område. Han bor i en dejlig villa i Vejle, eller rettere: overfor det gamle Vejle, oppe på en af bakkerne, hvor mulighederne for at nyde et oltum og en fantastisk udsigt er lige gode. Direktør Ahrentz tænder sig en cigar og skænker en øl op til os, og så fortæller denne mand, som ellers ikke skulle kunne tale:

- Det begyndte for mange år siden med, at jeg blev hæs, og jeg gik til en specialist i Vejle i 4-5 år. Men det blev værre, og tilsidst var det for galt. Jeg måtte over til en professor i København. Han undersøgte mig et par gange. Hver gang blev jeg sendt hjem, men tredje gang var der noget. Det var i december 1953. Jeg fik lov til at tage hjem til Vejle og fejre juleen. Men 5. juledag måtte jeg stille hos professoren. Jeg vidste, at jeg skulle opereres, og jeg vidste, at jeg ville miste stemmen, fordi stemmebåndet skulle tages.

Den bevidsthed er selvfølgelig ikke rar, men jeg gik frisk til den, fordi jeg vidste, at jeg var i de bedste hænder, og at man kan leve mange år efter en sådan operation.

10 dage efter operationen blev jeg udskrævet, og jeg tog først på rekreation i Nordsjælland. Senere opsøgte jeg taleskolen i Hellerup, men de kunne ikke hjælpe mig stort, for dengang havde man ikke de metoder, man har i dag.

Da den ny stemme kom

Men så fik jeg fat i en såkaldt vibrator. Det er et lille instrument, som man sætter op til hullet i halsen. Man opøver så nogle mavemuskel, der sender luft op til dette hul i halsen, og samtidig former man med tungen og læberne denne luft til ord. Man kan gøre det uden vibrator, men så kan man ikke høre ret langt væk, og hvis jeg skulle have mit arbejde som direktør igen, skulle jeg kunne høre. Jeg skulle jo ofte tale til større forsamlinger.

Jeg fik altså denne vibrator, og så gik jeg ud i min have og øvede mig, og det lykkedes. Jeg genoptog mit arbejde i Falck, og jeg var endda i embedet flere måneder over tiden.

På et vist tidspunkt kom jeg i forbindelse med revisor G. Kaadtmann i Fredericia. Han havde fået den samme operation og den samme vibrator, og vi blev enige om at gøre vores ligestillede opmærksom på, at det hele aldeles ikke var så håbløst. Nu har vi oven i købet både et blad - 'Ny stemme' - og en forening, der hedder

Man må bare ikke skændes med sin kone

noget så vanskeligt som Landsforeningen for Laryngectomerede. Blad det sendes nu til alle, om hvem vi ved, de er blevet opereret, og vi vil selvfølgelig gerne have dem ind i landsforeningen også. Men mange gemmer sig.

Nu har jeg jo været i Falck i en menneskealder, og alle kender mig. Når en Falckmand hører om et nyt tilfælde, gør han mig opmærksom på det, og så tager jeg afsted. Jeg rejser ud og taler med dem. De er i dårligt humør. Af og til kan jeg hjælpe dem til at se lyst på livet igen. Af og til glipper det. Jeg havde en mand i Kolding. Ham besøgte jeg i to år. Så døde han. Men han var ellers livet vældigt op. Jeg prøver jo på at tage det fra den gemtligte side, for jeg ser selv lyst på det. Jeg kan ikke hjælpe dem med det talepædagogiske. Det er der i øvrigt ikke mange, der kan, bl. a. fordi talepædagogerne har så travlt.

Jeg har aldrig røget cigaretter

Men jeg kan da demonstrere min vibration, og den kan de lære at bruge, hvis de har lidt tålmodighed. Selvfølgelig er det en forudsætning, at den stemmeløse har lært at tale. Et barn, som ikke i forvejen har lært at tale, kan jo ikke hjælpes på den måde. Der er dog et eksempel på en lille fem-årig amerikansk pige, Johanne Pedersen fra Alameda i Californien. Hun taler helt normalt, selv om hun er opereret. Børn kan altså også få strubekræft. Hvad det kommer af, ved jeg ikke. Måske er det noget arveligt? Ingen skal i hvert fald komme og sige, at det skyldes cigaretter. Jeg har aldrig røget cigaretter. Men i øvrigt angriber sygdommen jo alle, fattige og rige i alle aldersgrupper. Jeg besøgte for nogen tid siden en mand på et alderdomshjem på Sjælland. Det var præsten, der havde skrevet til mig om manden, som nu ikke havde sagt et klap i to år. Jeg gav ham en vibration, og han lavede op.

Det er et taknemligt arbejde at tale med disse mennesker. Det drejer sig om, at de ikke må tabe modet. De må indstille sig på, at de ikke mere kan tale hårdt legemligt arbejde. Man må heller ikke bukke sig. Det kan man ikke skaffe luft til. Og så må man få dem fra at sidde og skrive, når de vil meddele sig til andre. Det kan man ikke klare sig med ret længe. Man skal forklare dem at de ikke må holde sig tilbage, for så bliver de isoleret. Mange generer sig, men det må de ikke. Det er til at komme igennem. Jeg gik selv til kontrol i 2-3 år, men så var det forbi. Nu skulle der ikke være nogen fare mere. Jeg må ryge og drikke og leve, som jeg plejer. De sagde endog lige efter operationen, at jeg godt kunne tage en cigar. Den første smagte ikke rigtig, men nu går det fint, som De kan se.

Jeg kunne vendte tilbage til mit arbejde, men mange andre må skifte. En tømrer eller en smed kan ikke mere klare jobbet. Heller ikke folk, der ellers er på fabrik med støv eller dampe. Det sætter sig i luftrøret. Efter denne operation, hvor vi jo får en slags filter, som

For 12 år siden blev direktør K. Ahrentz, Vejle, opereret for strubekræft, og han blev stum - Men han lærte sig selv at tale på en ny måde - med maven - og når han i dag hører om andre strubeløse, opsøger han dem, giver dem livsmotet tilbage - og lærer dem at tale

skal udskiftes ret jævnligt, har jeg kunnet se, hvormed skidt der er i luften. Hvis jeg kører bil i København, bliver filteret hurtigt kulsort. Det samme skete, da jeg et år tog med tog til Sicilien. Det blev kulsort. I andre får skidtet ind gennem næsen, hvor det kan filtreres. Men De kan jo nok forstå, at jeg finder det meget nødvendigt at bekæmpe røgen og urenhederne i byerne, for jeg ved, hvor meget skidt der er i luften.

Må ikke skændes med konen

Man spørger mig undertiden, om det da ikke er muligt at give folk et nyt stemmebånd. Det er det ikke, men der er ingen tvivl om, at den dag kommer.

Man spørger mig også, om jeg stadig kan tale fremmede sprog. Ja. Når man én gang har lært fremmede sprog, kan man også tale dem i mit tilfælde. Det er hip som hap. Men det kniber meget alvorligt med talepædagoger i Danmark. Jeg havde som sagt i hvert fald ikke anden udvej end selv at mase på. I en sådan situation er ens kone en vældig støtte. Min kone har taget det meget fornuftigt og støttet mig i ikke at tabe modet. Men de unge har det lettere. Deres kræfter er større, så deres stemmer bliver stærkere. De kan f. eks. tale i telefonen, uden at nogen kan høre, de er blevet opereret.

Direktør Ahrentz smiler til sin kone, som kommer med kaffen:

- Der er en ting, jeg har glemt. Man må endelig ikke skændes med sin kone, hvis man ikke har en vibrator, for det har man ikke luft til.

- De selv?
- Her går det fint. Jeg har jo min vibrator.

Vi består af 80 pct. vand

Op vort årlige vand-behov er på 100 ton

Mennesket består af 80 pct. vand og har et årligt vandbehov på 100 ton, mens andre fornødenheder som føde, klæder, bolig, bil og andet alt i alt er omkring 20 ton om året. De 100 ton vand skal hvert år skaffes til veje, skal forbruges og skal fjernes igen - og det er ikke ligegyldigt, om det vand, som vi selv består af, og som vi fornyer os med, indeholder giftstoffer eller ej.

- Forrentning, afskrivning og drift af tilstrækkelige anlæg til vandrensning her i landet ville koste et beløb svarende til en pakke cigaretter månedligt til hver dansker. I dag ofrer vi nok en promille af dette beløb på vandrensning, fortæller direktør, civilingeniør G. O. Andrup, Odenses vandforsyning, i 'Dansk teknisk Tidsskrift'.

- Gennemsnitsdansekeren har i dag råd til at holde bil og tage på ferie ud i naturen, men han tager sig ikke råd til at holde det værste svineri borte fra naturen. En systematisk ødelæggelse er i fuld gang. Hygiejnen herhjemme har hidtil stort set været den, at man smed snavet ind til naboen. Det gælder for de enkelte mennesker, men det gælder også for de enkelte kommuner.